

še vedno slabšajo toča, povodnji, trtna uš in druge nezgode.

Vlada je pa tudi že naprej vedela, da dobi dovoljenih tudi 400 milijonov, ker dobro ve, kako je sestavljena delegacija, kjer člani gosposke zbornice preglašujejo ljudske zastopnike. In kdo so člani gosposke zbornice? Skoro sami grofje, bogataši in ljudje, ki prav nič ne razumejo ljudstva in njegovih potreb. Oni tudi niso voljeni od ljudstva. Naravno je torej, da dajo vladi vse, kar zahteva, saj ne vedo, kako trdo kmetič zasluži svoje reparje. Tako se je zgodilo tudi sedaj. V gosposki zbornici sedijo tudi skoro sami Nemci, zato tudi noben nemški poslanec ne reče niti besedice čeznjo. Do sedaj se menda tudi še nikdar ni zgodilo, da bi bil glasoval kakšen teh članov v gosposki zbornici v delegaciji proti vladnim zahtevam. Le sedaj sta se osmelila dva katoliška moža, namreč deželni glavar predarlski Rhombert in delegat Turner, da sta glasovala proti vladnemu predlogu, zaradi tega, ker se vojni minister zaradi dvoboja med častniki tako čudno vede in ga noče prepovedati. Saj bi bil to že skrajni čas, kajti če se kmečki fantje na vasi stepo, jih zapro, kakor zahteva postava in družabni red, a častniki se morajo dvobojevati, ker bi drugače izgubili šaržo, če jim vest in peta božja zapoved prepoveduje ubijati svojega bližnjega, o tem vojni minister ne vpraša! Tudi jugoslovanski delegat dr. Šusteršič, ki je glasoval proti milijonom, je pozival vojnege ministra, naj vendar že enkrat odpravi dvo boj iz armade.

Dr. Šusteršič je tudi nadalje zahteval vpeljavo splošne, enake in tajne volivne pravice! Ker le tedaj bo še le mogoče, da pridejo v delegacijo pravi zastopniki ljudstva, ki bodo res skrbeli za zboljšanje stanu svojih volivcev in tudi vedeli, kedaj ljudstvo res more tolika bremena prenašati in kedaj ne. Takrat bi tudi več ne nastopali po državnih zbornici politični komedijantje, kakor se je to žalibog v Avstriji zadnje čase dogajalo. Te milijone bo moral dovoliti tudi še državni zbor. Da naši poslanci ne bodo glasovali za toliko svoto, je samo ob sebi umevno.

Vladi, ki nas samo zatira in neguje naše najhujše nasprotnike, tudi ne morejo dovoliti, če bi še bolj potrebovala. Saj so oni časi že minuli, ko so Slovenci in njihovi poslanci plesali tako, kakor je vlada godla in v zahvalo dobivali samo brcne in udarce. Ne da nam tako ničesar in naj jo prosimo ali podpiramo ali pa ji nagajamo!

Shod slov. kat. političnega društva „Sava“.

Kjer je nekdanj slavni domoljub, doktor Razlag, zbiral v taborih krog sebe naš narod, pri »Lipi« v Globokem pri Brežicah, vršil se je dne 29. maja shod katol. polit. društva »Sava«. Zbog slabemu vremenu bil je dobro obiskan. Po pozdravu g. predsednika Žičkarja govori tajnik J. Cerjak o namenu društva. Govornik kaže veliko nevarnost, v kateri je obstoj slovenskega naroda. Kar trija sosedje, Nemci, Lahi in Mažari mu strežejo po življenju. Zlasti stremi vsenemška stranka, podpirana od zaslepljene dunajske in zvite berlinske vlade, za tem vzeti mu vse, že itak na polovico skrčeno ozemlje in prek naših grobov zgraditi most do Adrije. Pa z božjo pomočjo se bomo rešili, če ostanemo nemahljivi v veri, če priborimo svojemu lepemu jeziku vso veljavo, ki mu gre v solah in uradih, se povzdignemo kulturno in gmotno do stopnje drugih izomikanih narodov in če se vrlo udeležujemo političnega življenja. »Sava« ima namen, v tem podpirati Slovence bivajoče v njenem področju. — G. predsednik Žičkar predlaga premembo nekaterih točk društvenih pravil, katere zbor sprejme. Potem poroča o delovanju obeh zbornic, ki sta le kovačnici nemških krivic do Slovanov sploh in posebič še do nas Slovencev. Govornik omenja kmečke ustanovne zadruga, ki bodejo kmetu sredstvo do boljše bodočnosti. Zlasti pa razloži volilno postavo o splošni tajni volitvi. Na podlagi besed Pija X., da ne izpolnuje svojih dolžnosti, kdor se dandanes ne peča s politikom, opominja kmete, da gredo pri prvih volitvah vsi na volišče. — Gosp. ekonom Cerjak je govoril o načrtu, po katerem naj bi mali in srednji posestniki spremenili v svoj prid dosedanje gospodarstvo. Naglašja, da bo treba spremeniti način obdelovanja, treba ne po starem kopitu, ampak z razumom gospodariti. Zato treba kmetu stanovske izobrazbe. Tudi gospodarske šole treba preustrojiti, ker ugajajo le veleposestvu, nikakor pa ne srednjim in malim kmetom, katerim le odtujujejo njihove sinove.

Zbor sprejme soglasno dve resoluciji, ki se glasita: 1. Z vso odločnostjo protestiramo proti vsem krivicam, katere se godijo Slovincem na Spod. Štajerskem zlasti tudi v tem obziru, da se sistematično nastavlja pri sodiščih le nemški sodniki, a oni slovenske narodnosti se ali prezirajo, ali porivajo na Kranjsko. — 2. V Globokem zbrani vinogradniki iz brežiškega in sevniškega okraja protestirajo proti temu, da bi se na uvržanje

laških vin nižja carina nastavila, kakor po 48 K za hl. — Župan gospod Kene izrazi zahvalo in zaupnico g. poslancu Žičkarju in društvu »Sava«, gospod predsednik pa nazdravi papežu in cesarju, na kar se zaključil lepi shod »Save«.

Rusko-japonska vojna.

Čeravno so Japonci takorekoč vladarji na Japonskem morju, vendar še morajo odstraniti mnogo min, katere so položili Rusi. Pri uničevanju teh min se je pa že nekaj teh ladij ponesrečilo in zletelo v zrak. Ko se je to zvedelo, pisali so Rusom sovražni listi, da so te mine nevarne tudi za druge ladje, da naj vlade protestirajo proti temu, da je tako bojevanje nečloveško. Ko so pa letele vsled japonskih min ruske ladje v zrak n. pr. »Petropavlovsk«, tedaj pa niso ti listi zahtevali, da naj vlade protestirajo proti polaganju min, da je to bojevanje nečloveško itd. Seveda kar stori Slovan v svojo obrambo, to je nečloveško. Po mnenju teh listov naj bi se pustil Slovan brez brambe ubiti.

Bojna sreča, ki je zelo nestalna, zapuša Japonce in se nagiba k Rusom. Pri Talienvanu se je zadela velika japonska oklopnica »Sikišima« obmino ter se v par trenutkih potopila z vso posadko, ki je stela 741 mož. »Sikišima« je ena izmed starih največjih in najnovjših japonskih oklopnic. Je prav iste velikosti in oblike, kakor nedavno potopljena »Hacuse«. Stane blizu 23 milijonov kron.

Kakor poročajo listi, hoče priti Kuropatkin s svojo armado Port Arturju, katerega bodo začeli Japonci te dni oblegati, na pomoč. V ta namen je poslal generala Stakelberga z 20.000 možmi proti jugu, da vzmernirja armado generala Oku pred Port Arturjem za hrbtom. General Kuropatkin baje to ni storil iz lastne volje, ampak le na povelje carjevo.

Port Artur.

Na strani proti deželi varujejo Port Artur štiri vrste utrd, proti morju tri; torej je sedem samostojnih obrambenih vrst. Prva vrsta na vzhodu je 450 čevljev visoka. Drakonova utrdba, pred katero sta proti morju še dva odkriti bateriji. Proti severu se vrste v polukrogu na brdih dve večji in sedem manjših trdnjavic. Vsa ta stran je dolga 2-6 kilometra; tu je proti vzhodu in severovzhodu razpostavljenih 74 raznovrstnih topov in havbic.

Druga skupina šteje pet močnih utrd na višavah severno od mesta ter brani se

pridemo pod vladno silovitih Frankov (Nemcev); to je bilo med 743 in 748. Po približno 150letni samostalnosti smo to-le izgubili za vselej. Le enkrat in sicer v 9. stoletju je menda večina ljudstva slovenskega tvorila del slovanske države velikomoravske, ki je pa le trajala dobrih 50 let. Nevoščljivost frankovska je namreč to mlado državo po mnogih bojih in s pomočjo Madžarov strla; Madžari so vdrl v Podonavje ter pomandrali naš narod, da so od panonske polovice ostali le takozvani Kajkavci, ki so danes pohrvečeni, Medžimurci, Prekmurci in Slovenci vzhodnega Štajerja, ki je radi imenujemo »Prleke«. Tako smo izgubili najrodovitniši kos naše zemlje. A tudi na zapadu je naše ljudstvo jako znatno skopnelo, v prvi vrsti pač zato, ker je ondi bilo redko. Po Zgornjem in Spodnjem Avstrijskem, Solnograškem, Tirolskem, severozapadnem in severnem Koroškem ter po Zgornjem in Spodnjem Štajerju spominjajo na nekdanje slovenske prebivalce le še krajevna imena, nastanili pa so se na tem svetu od zapada prodirajoči Bavarci. Da nas je nemški gospodar oslabil še bolj, ni nas pustil v eni deželi, ampak nas razdrobil na mnogo političnih koscev. In tako je pri nas sčasoma izginilo celo ime »Slovēni«, ker so se nazivali le deli celote, ne pa celota sama; namesto »Slovēni« se je

rekalo: Kranjci, Korošci, Štajerci itd. Še le od l. 1848 nosimo zopet skupno ime »Slovinci«.

Nova teorija torej dokazuje, da Hrvatje in Srbi v Jugoslovanih niso niti tujci niti vrnjenci. Od Spielfelda, od Ziljske in od Soške doline do Črnega morja biva eno pleme. In dialektologija nas uči, da je jezik, ki se govori od zahodnega do vzhodnega konca te zemlje le neprestano prehajanje iz razrečja v razrečje. Kdor bi n. pr. v tej smeri potoval, bi se imel le zdaj pa zdaj nekoliko ustaviti, da se malce seznanj z dotičnim razrečjem, in dobro bi umel po vsej črti vsakega Jugoslavana. Razlika je seveda največja med razrečjema ob skrajnih koncih, to je med najzapadnišo slovenščino in najvzhodnišo bolgarščino, vendar je jedva tolika, kakor med nemščino gornjštajersko in berlinsko. Nekako v sredi jugoslovanskih razrečij stoji srbohrvaščina stokavska.

Naj mi je na koncu moje razprave še dovoljeno izreči malo prošnjo. Toliko let se je tarnalo, da nam nikdo ne spiše naše zgodovine. Končno je zemlja slovenska vendar porodila moža, ki se je tega težavnega dela lotil resno; ta mož je profesor dr. Franc Kos. Ali on je mnenja, ki se ne da ovreči, da mora poprej biti zbrano zgodovinsko gradivo, predno je mogoče začeti pisati zgodovino,

kakor je treba tistemu, ki si hoče postaviti hišo, pred vsem navoziti lesa, kamenja, opeke, peska in apna. Smotljivo je torej dr. Kos jel nabirati zgodovinsko gradivo, ga nabral ter ga daja na svitlo. V mislih imam delo, ki se zove »Gradivo za zgodovino Slovencev«. Nabranega gradiva je za 10 knjig. Založila je in izdaja to delo Leonova družba v Ljubljani. Izšla je doslej prva knjiga, (doba od 500 do 801), ki stane za neude 8 kron. Knjiga je sicer strogo znanstveno delo, a sestavljena tako, da nudi tudi vsakemu laiku mnogo, mnogo užitka. Tudi je delo pisano tako temeljito in vestno, da mu najstrožja kritika ne more do živga. A nadaljevati se bo izdaja tega izvrstnega dela mogla le tedaj, ako se podjetje denarno podpira; vendar druge podpore ne potrebuje več, kakor da se knjiga pridno kupuje. Zato prosim pred vsem slovensko razumnost, da ne pozabi z naročilom podpirati to prevažno podjetje. Zgodovine ne bo brez Gradiva, Gradiva pa ne brez obilnih naročitev. Nobena hiša inteligentnega Slovenca bi naj ne bila brez Kosovega zgodovinskega Gradiva.

Gabr. Majcen.